

Novo šolske postavbe naj bi se po njegovem nasvetu spremenile v 6 točkah in sicer gledé: a) šolskega nadzorništva, b) v didaktično-pedagoškem obziru; c) zastran let, ki naj otrok v šolo hodi; d) zastran učiteljevega izobraževanja; e) zastran verskih zadev in f) zastran učiteljeve plače.

Pri 1. točki napada krajni šolski svet, kateri naj bi se skoraj da ne odpravil; pa če ostane — naj pa se fajmošter izključi, kajti ta največ škoduje.

Namesto župnika naj stopi v krajni šolski svet katehet, ki pa ima pravico govoriti le o verski reči. To tirjanje učiteljskega zbora vtegne le še večo zdražbo in še večo opozicijo šolskim postavam napraviti. Mi Slovenci pa tega ne želimo; župnik naj le bode v krajnem šolskem svetu. Če je prijatelj šole, more veliko koristiti.

Na dalje bilo je nasvetovano in tudi sprejeto, kakor ravno omenjena točka, da krajni šolski svet se nima vtikati v didaktično-pedagoške stvari šolske in v nravnostno obnašanje učiteljevo. To sicer lepo doni na uho marsikterega učitelja; ne vem toda, če bode krajni šolski svet s tem zadovoljen, da bi nič ne smel govoriti o napravi in o učitelju, kterege mora plačevati.

Tudi je bil pri tej priliki sprejet predlog, da naj voditelj šole občuje naravnost z okrajnim šolskim svetom, brez posredjenja od strani krajnega šolskega predsedništva. V didaktično-pedagoškem obziru zapazil je omenjeni govornik v novi šolski dobi velik napredek v mnogih obzirih. V tem mu moramo nekaj priterditi. Vendar se je bati, da se nravnost ali moral utegne v šoli zanemariti, ako se le na realistične predmete ozira. Govornik pa je terdel, da se o veri preveč podučuje. To so bile govornikove misli o drugi točki. K tretji točki je predlagal strogo osmoletno šolanje.

(Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Ljutomera. Sklep šolskega leta: Tukaj smo končali letošnje šolsko leto 8. septembra, 6. in 7. sept. bile so očitne šolske preskušnje, k katerim je še dovelj poslušalcev prišlo. 8. septembra imeli smo pa v lepem logu blizo terga šolsko veselico, k kateri je došlo veliko šolske mladine in mnogo staršev in šolskih pisateljev gosposkega in kmečkega stanu. Na čedno okinčanem odru so otroci pričeli deklamovati pesmi v nemškem in slov. jeziku. Po tem so otroci predstavili prve oddelek pogovor iz Tomšičeve knjige: Sadjereja v pogovorih«. To je jako dopadlo, zlasti nazočim kmetiškim ljudem. Ravno tako dobro so deca izpeljali: Pegam in Lambertgar, narodno pesem, posebno, ko so se osebe v primerni obleki in orožji predstavljale. Slovesnostna govora sta bila dva: eden slovenski, eden nemški, imela sta ju dva dečka iz 4. razreda. Po tem so bili izvrstni učenci iz zlate knjige javno preglášeni in razdelila so se »letna šolska sporočila« med šolsko mladino in nek-

tere goste. Otroci dobili so še jedil in pijače, telovadili in igrali so se in pevali nekatere pesmi. Med tem je pa hitro solnce se za gorami skrilo in treba je bilo odriniti iz prijetnega kraja. Ta dan bode ostal otrokom gotovo v dolgem spominu. Za to veselico in za šolsko sporočilo nabralo se je bilo po našem tergu okoli 50 glđ. in blage gospe darovale so veliko pekarije in mesnine. Slava vsem!

Iz Šent-Jernej 6. septembra 1872. V našem kerškem okraji so bila očitna šolska spraševanja skozi tri tedne. Ker sedaj ne zremo lahko razun za svojo šolo, sem vendar po prijatlih in tudi od drugih gospodov zvedel za nekatere še druge šolske preskušnje. Bile so: 27. avgusta dopoldne v Kostanjevici in popoldne v Šent-Jernej. 28. avgusta dopoldne v Boštanji, popoldne v Ratečah, 29. avg. v Skocijann. 30. avg. pa v Šmarjeti. Ker sem ravno čas imel, sem bil tudi jaz pri nekterih omenjenih šolskih skušnjah, da bi se prepričal o napredku šolske mladine v tem okraji, in res! v obče smem reči, da ljudske šole na deželi napredujejo čedalje bolj in bolj, vkljub mnogim opoviram in zadržkom. V Kostanjevici bilo je do sto otrok obojega spola. V prijazni in prostorni šolski izbi, okinčani z lepim zelenimi vencii in kmetijskimi in drugimi šolskimi tablami po steni, se je vidilo, da sta č. gg. katehet France Kepic in Jožef Jerom spolnovala svojo dolžnost, kajti brihtni otročiči so kaj dobro odgovarjali. Tudi v sadjereji so otroci dobro odgovarjali, praktično so se pa v velikem vertu, šolski drevesnici, ki so ga napravili, pridno učili.

Kaj veselo so otroci na zadnje zapeli več mičnih pesmic, posebne smo radi poslušali g. Rakteljve napeve: »V dolinici prijetni je ljubi moj dom. Zarad tega je tudi za šolo vneti kanonik c. k. okrajni nadzornik pohvalil, ravno tako je tudi g. c. k. okrajni komisar Rudkovsky svoje veselje in pohvalo izrekel, in ostal je nam poslušalcem veseli dopoldanski dan v blagem spominu, akoravno se ni nobeden ud krajnega šolskega sveta vdeleževal šolskega praznika, ter pokazal očitno, koliko jim je pri sercu šola, njim izročeno. Ob treh popoldne je bila skušnja v Šent-Jernej. Otroci so že o poldne prisli, mislil sem jih še domu poprej poslati, pa bili so od daleč, torej so se zbirali ter je prišlo k skušnji 420 otrok, kateri so tudi hodili v šolo. Peljali smo jih dvakrat, narprej male začetrnike, potem večje, ki so zjutraj hodili. Bilo je spraševanje po navadi, samo potili smo se z otroci vred tako, da smo bili mokri kakor miši. — Bilo je poslušalcev prav veliko. Od krajnega šolsk. sveta in dva od srenje, tudi mnogo gospodičin in ena gospodičina učiteljeva iz Celovca. Da so se lohka višji gospodje in tudi srenčanje prepričali v nauku itd. in tudi o potrebi večjega poslopja in več učiteljev, se je lohka razvidel iz tega, ko so sami g. čast. kanonik Ed. Polak narekvali za pisavo sledeče: »St. Jernejška šola je za obilno število učencev, katerih je nad 400, pretesna, in treba bo za obširnše poslopje in prostor skerbeti«.

To je prehudo za enega učitelja, ako se ne bode pomagalo, bom na svoj račun z opombo, ker višji nič ne store, druge otroke iz šole spustil, ter jih samo 50 ali 60 poučeval, jaz sem tudi iz mesa kakor drugi ljudje. Ves hripav sem bil že zarad take tesnobe in vročine. Gospoda kateheta sta to veliko množico v cerkev peljala, da niso se tako potili zarad vročine in tesnobe. Ako ne more sama fara šole zidati, več učiteljev plačevati, naj pa še kdo drugi pomaga; kako je to, da se denar dobi za druge reči, za šole in učitelje pa ne! Drugo leto je potreba vsaj še dva učitelja tukaj, kajti okoli 300 do 400 je še otrok v fari brez odgoja in poduka. — Pa naj rajši molčim, morebiti se bode vse boljše izšlo, kakor se v daljavo vidi.

Drugi dan bila je skušnja v Boštanju dopoldne; in popoldne v Ratečah, ker so g. učitelja Matevža Kukevca dobili na mertvaškem odru (parah). V tej tudi prijazni šoli je bilo mnogo otrok, vendar za veliko-faro premalo. — Mnogo zadržkov in opovir od strani staršev zadržuje napredek v šoli. Vkljub vsemu temu so otroci vendar dobro odgovarjali iz drugega berila, ter vedili veliko od Amerike in Avstralije povedati. Tudi telurijum (Zemlja, mesec in solnce), ki ga je šola kod ud društva »Šole« v Idriji dobila, so otroci vedili povedati —. Potreba bi bilo tudi tukaj še enega učitelja, da bi pomagal podučevati uka željno mladino. Imajo tudi lepo drevesnico, in še mnogo število požlahtnenih dreves, za katero je mogel učitelj dolgo časa koledovati, da je vsaj prostor dobil. Čaka se ograje, in težko, da se bode kdo drugi u-smilil njego sam g. učitelj, če bode hotel zagrajeno imeti. Naj več mora sam učitelj vse sprositi in iz svojih pičlih dohodkov plačati, potem pa še drugi gospodarije, in mu ne pustijo drevesec vzeti ob selitvi, kakor se je tudi meni zgodilo.

Veselilo me je viditi, da so g. župnik tudi k skušnji prišli. Mnogo gostov, ki smo jih potem vidili, so pa le pri g. župniku ostali, ki so nas prav dobro pogostili, kajti bil je njih god sv. Janez glavosek. Prav vesel dan na obe strani za me. —

V petek sem še popotval k skušnji v Šmarjeto. Prijazno šolsko poslo-pje, ne prenapoljena šolska izba in drugi red je veselil poslušalce; ker se je bilo vendar troje učiteljev sošlo. V tej šoli je bil vsaki poslušavec vesel, ko je videl in slišal, kako lepo napreduje nježna mladina. V branji, pisanji in številjenji so bili otroci na vse strani prav dobro izurjeni, posebno dobro in prevdarjeno so v kerščanskem nauku odgovarjali, da mora delati šola veselje pridnemu gosp. katehetu in gospodu učitelju Janez Kaligar-ju. Pokazal je g. učitelj, da mu je šola res pri sercu in da se tudi on izobrazuje in lika, da bi s svojem ukom koristil ne le mladini, ampak tudi staršem.

Nazaj gredé sem z gosp. učiteljem iz Belecerkve bil v šoli, ki mi je tako zeló dopadla zarad lepe lege, svitlobe in izglednega reda v šoli. Vidi se, da tudi učitelji iz poprejšnje šole niso za riskamro.

Veliko bi se lahko pisale g. žl. Garibolditu, pa vsaj sta mu Tovars in Novice zadosti gorke in debele povedale.

Šole niso tako slabe kakor vpijejo, vsaj tudi plača učiteljska je kumerna. Gospodje zboljšajte učiteljem službe. Vi imate dobre plače; potem ste preskerbljeni in na to pa vpijete čez slabe šole. Kritizirati, zametovati je lahko, bomo videli kakšen sad bode prihodnost rodila. Ko boste ene leta med ljudstvom učiteljarili, se Vam bo že kri ohladila, in skusili boste, kako bodo starši otroke v šolo pošiljali. Vstanovite gotove dobre plače učiteljem, vsaki se bode na dalje izobraževal, in tudi lohka kaj koristnega učinil, akoravno se ni tako visoko šolal.

Iz Ljubljane. Odbor slov. uč. društva je od slavnega dež. odbora do-bilo to-le veselo pismo: Na vlogo slavnega predsedništva slovenskega učiteljskega društva od 21. avgusta t. l. deželni odbor prepusti dvorano v deželni re-duti za zborovanje in besedo 24. septembra t. l. in razum tega podeli iz dežel-nega zaklada 100 for. to je sto goldinarjev podpore za prvi splošni učiteljski zbor, kteremu želi najboljši vspah za slovensko ljudsko šolstvo.

Dovoljeno podporo bode deželna blagajnica izplačala na uradno, od go-spod pervosednika in društvenega tajnika podpisano pobotnico.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani, 9. septembra l. 1872.

Dr. Jan. Bleiweis s. r.

— Prihodnje spraševanje za učitelje na splošnih ljudskih in meščanskih šolah bode pri tukajšnji c. k. spraševalni komisiji 8. oktobra t. l. in prihodnje dni in sicer tako, da bodo imenovani dan ob enem času pismene preskušnje za učitelje in učiteljice v razločenih sobah, in potem bodo ustmene preskušnje naj prej za učitelje in potem za učiteljice.

Kdor hoče to spraševanje dostati, naj se v pravilno pisanih in kolekovanih vlogah vglasi, skrajni čas do konca septembra, pri podpisanemu ravnateljstvu, in tam naj razločno pove, ali se hoče dati sprašati za splošne ljudske ali meščanske šole, ako pa za poslednje naj prve za kateri oddelk.

Pisani prošnji naj se priloži kratek popis življenja in izobraženja in predno se začne preskušnja se plača postavna taksa.

Konečno se opomni, da naj spraševanci, kateri so se pravi čas oglasili ne da bi čakali posebnega naznanila, pridejo 8. oktobra t. l. zjutraj ob 8 v sobe c. k. izobraževalnice, ktere so zato pripravljene.

Ravnateljstvo c. k. spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole.

V Ljubljani 12. septembra 1872.

Dr. Jarc, s. r.

— Za prvi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani je gorenjska železnica vsem vdeleževalcem tega zbora dovolila znižano vožnjo in sicer tako-le: da kdor vzame za 4. vozni razred, more se voziti v 3. in kdor ga vzame za 3. vozni razred pa v 2. razredu in sicer samo enkrat v Ljubljano in nazaj. Po tej ceni voziti dovoljeno je od 20. do 30. t. m. in sicer le tistim, kateri pri dotični blagajnici pokažejo vstopnico k splošnemu zboru vseh slovenskih učiteljev v Ljubljani dne 24. in 25. septembra.

— Zasebna dekliska šola Karoline Margreiter v Postojni zadobila je javno pravico.

— V 5. učiteljskem zboru avstr. učiteljev v Celovcu bilo je 594 učiteljev iz Koroškega, 338 iz Spodnj. Avstrijskega (med temi 217 Dunajčanov, 194 iz Štajerskega, 112 iz Marskega, 57 iz Ogerskega, 82 iz Šlezije 22 iz Češkega, 35 iz Zgornje-Avstrijskega, 54 iz Kranjskega (pričujočih le 17), 20 iz Tirolskega, 6 iz Sedmograškega, 4 iz Goriskega, 3 Graničarji, 2 Istrijanca, 1 Bukovinec, 1 Galicijanec in 1 Hervat.

Razpis služeb na Kranjskem. V ljudski šoli v Oreheku je izpraznjena učiteljeva služba. Prošnje zanjo oddajajo se do 20. t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Postojni.

Učiteljska služba z slovenskim učnim jezikom ljudski šoli v Stopicah na Dolenskem za stanovitno podelitev s tem pristavkom, da prosilci svoje prošnje, katerim naj dokazna pisma priložijo, naj dalje do 30. septembra t. l. oddajajo pri c. k. krajnem šolskem svetu v Rudolfovem.

Učiteljska služba z slovenskim učnim jezikom v ljudski šoli v Mirnipeči se razpisuje za stanovitno podelitev s tem pristavkom, da prosilci svoje prošnje, katerim naj dokazne pisma priložijo, naj dalje do 25. septembra t. l. oddajajo pri c. k. okrajni šolskem svetu Rudolfovem.

Izpraznjene so podučiteljeve službe v Ribnici, v Dobropoljah, v Laščah, Sodrašici in v Srednji vasi in učiteljeva služba v Getenicah. Prošnje za nje ravnajo se do c. k. okrajnega šols. sveta v Kočevji do 29. t. m.

— Prihodnje spraševanje za učitelje na splošnih ljudskih in meščanskih šolah bode pri tukajšnji c. k. spraševalni komisiji 8. oktobra t. l. in prihodnje dni in sicer tako, da bodo imenovani dan ob enem času pismene preskušnje za učitelje in učiteljice v razločenih sobah, in potem bodo ustmene preskušnje naj prej za učitelje in potem za učiteljice.

Kdor hoče to spraševanje dostati, naj se v pravilno pisanih in kolekovanih vlogah vglasi, skrajni čas do konca septembra, pri podpisanemu ravnateljstvu, in tam naj razločno pove, ali se hoče dati sprašati za splošne ljudske ali meščanske šole, ako pa za poslednje naj prve za kateri oddelk.

Pisani prošnji naj se priloži kratek popis življenja in izobraženja in predno se začne preskušnja se plača postavna taksa.

Konečno se opomni, da naj spraševanci, kateri so se pravi čas oglasili ne da bi čakali posebnega naznanila, pridejo 8. oktobra t. l. zjutraj ob 8 v sobe c. k. izobraževalnice, ktere so zato pripravljene.

Ravnateljstvo c. k. spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole.

V Ljubljani 12. septembra 1872.

Dr. Jarc, s. r.

— Za prvi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani je gorenjska železnica vsem vdeleževalcem tega zbora dovolila znižano vožnjo in sicer tako-le: da kdor vzame za 4. vozni razred, more se voziti v 3. in kdor ga vzame za 3. vozni razred pa v 2. razredu in sicer samo enkrat v Ljubljano in nazaj. Po tej ceni voziti dovoljeno je od 20. do 30. t. m. in sicer le tistim, kateri pri dotični blagajnici pokažejo vstopnico k splošnemu zboru vseh slovenskih učiteljev v Ljubljani dne 24. in 25. septembra.

— Zasebna dekliska šola Karoline Margreiter v Postojni zadobila je javno pravico.

— V 5. učiteljskem zboru avstr. učiteljev v Celovcu bilo je 594 učiteljev iz Koroškega, 338 iz Spodnj. Avstrijskega (med temi 217 Dunajčanov, 194 iz Štajerskega, 112 iz Marskega, 57 iz Ogerskega, 82 iz Šlezije 22 iz Češkega, 35 iz Zgornje-Avstrijskega, 54 iz Kranjskega (pričujočih le 17), 20 iz Tirolskega, 6 iz Sedmograškega, 4 iz Goriskega, 3 Graničarji, 2 Istrijanca, 1 Bukovinec, 1 Galicijanec in 1 Hervat.

Razpis služeb na Kranjskem. V ljudski šoli v Oreheku je izpraznjena učiteljeva služba. Prošnje zanjo oddajajo se do 20. t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Postojni.

Učiteljska služba z slovenskim učnim jezikom ljudski šoli v Stopicah na Dolenskem za stanovitno podelitev s tem pristavkom, da prosilci svoje prošnje, katerim naj dokazna pisma priložijo, naj dalje do 30. septembra t. l. oddajajo pri c. k. krajnem šolskem svetu v Rudolfovem.

Učiteljska služba z slovenskim učnim jezikom v ljudski šoli v Mirnipeči se razpisuje za stanovitno podelitev s tem pristavkom, da prosilci svoje prošnje, katerim naj dokazne pisma priložijo, naj dalje do 25. septembra t. l. oddajajo pri c. k. okrajni šolskem svetu Rudolfovem.

Izpraznjene so podučiteljeve službe v Ribnici, v Dobropoljah, v Laščah, Sodrašici in v Srednji vasi in učiteljeva služba v Getenicah. Prošnje za nje ravnaajo se do c. k. okrajnega šols. sveta v Kočevji do 29. t. m.